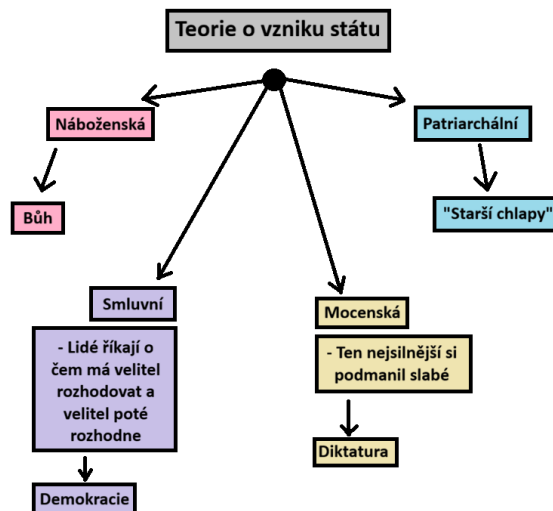

Občanka shrnutí

Téma 1

• Politologie

- Teorie vzniku státu, stát vytvořil člověk
- Důvody, proč vznikaly státy: větší počet obyvatel -> při větším počtu lidí se dá např. lépe bránit
- Teorie o vzniku státu: (viz. Obrázek)

- Čím je definován stát:
  1. Hranice / území
  2. Uznání (od ostatních států)
  3. Státní zřízení (jak stát funguje)
  4. Obyvatele – lidé žijící na území
  5. Ozbrojené složky

• Formy státu

- Dělení států pomocí formy vlády
- Formy vlády:
  1. Demokratické – svoboda projevu, svobodné volby
  2. Nedemokratická / Autokracie - ...
- Autokracie – Vládce se za každou cenu snaží zůstat u moci
- Demokracie – Vládce se střídá ve volbách
- Forma státu se dělí podle hlavy státu, příklady:
  1. Vláda v Rusku – forma státu: federace, forma vlády: autoritářský režim
  2. Vláda v ČR – forma státu: republika, forma vlády: parlamentní demokracie

• Přímá a nepřímá demokracie

- Nepřímá (zastupitelská) – volíme zástupce, který rozhoduje → prezident (nepřímá je u nás v ČR)
- Přímá – referendum → občané pravidelně volí několikrát do roka a mohou tím např. navrhnout změnu ústavy, nebo schválit či zamítnout nějaký zákon (např. Švýcarsko)

- Hybridní režim

- Namíchaný režim
- Například v Británii – vláda **královskou rodinou + parlament**
- Rusko: má sice **politické strany** ale **zmanipulované volby** → Putin (vládce) vybírá **opozici, která nemá šanci vyhrát**, a právě proto vyhraje vždy on

- Veřejnosprávní a státní správa / instituce

- Státní:
  1. Patří přímo státu → je **řízená státem nebo ministerstvem**
  2. Financována ze státního rozpočtu
  3. Jakoukoli informaci musí nejdříve **potvrdit vláda**, než ji pošle dál třeba do televize
- Veřejnosprávní:
  1. Nepatří státu, slouží veřejnosti → je nezávislá na vládě
  2. Možná kritika vlády
  3. Kontrolována veřejností (rady, zákon)

- Typy státu podle uspořádání

- Unitární – jedna vláda, jedno území, jedny zákony (př. ČR)
- Federace – jedno spojení více států v jeden stát, jiné zákony (př. USA, Rusko, Německo)
- Konfederace – volné uspořádání států v nějakém celku, volnější (př. Švýcarsko)

Téma 2 – Státní moc

- Státní moc

1. Zákonodárná (legislativa)
2. Výkonná (exekutiva)
3. Soudní (justice) – musí být nezávislá

- V ČR:

1. Zákonodárná → parlament ČR → dvoukomorový parlament
Horní: Senát (81 senátorů (minimální věk je 40 let))
Dolní: poslanecká sněmovna (200 poslanců (minimální věk je 21))
2. Výkonná → prezident, vláda
Prezident: hlava státu (má omezené pravomoci)
Vláda: řídí stát vykonává zákony

- Prezident:

1. Volí se na 5 let, maximálně 2x po sobě, minimální věk je 40 let
2. Nominace senátory / poslanci anebo musí vybrat 50.tis podpisů od lidí
3. Volí ho lid

- Vláda:

1. Věk je jedno, ale musí být uznáni poslaneckou sněmovnou
2. Volby i funkce vlády závisí z části na poslanecké sněmovně
3. Není volena přímo lidmi
4. Jmenuje ji Prezident
5. Schvaluje ji poslanecká sněmovna

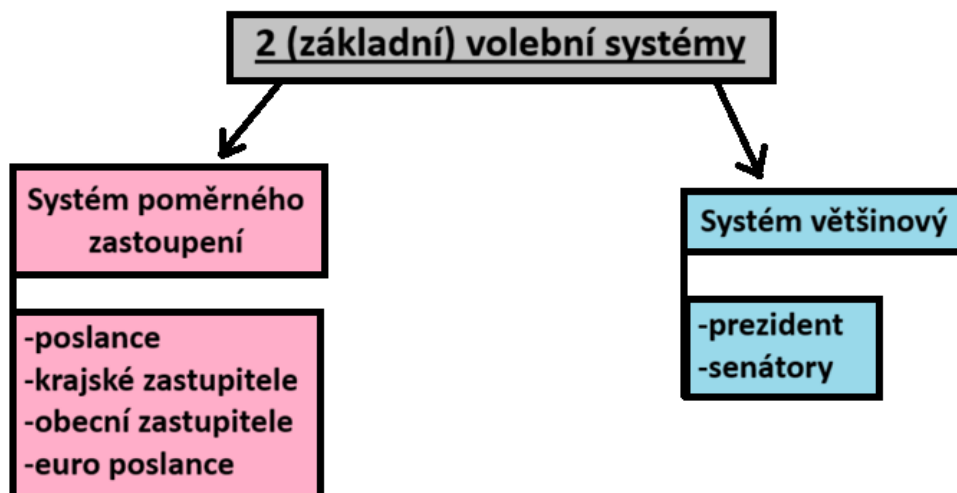
- Senátoři:

1. Volí se na 6 let, mohou se volit opakovaně, minimální věk je 40 let
2. Po 2 letech se volí vždy 1/3 senátu (takže za 6 let se vymění celý senát)
3. Volí je přímo občané v jednotlivých volebních obvodech

- Poslanci:

1. Volí se na 4 roky, mohou se volit opakovaně, minimální věk je 21 let
2. Volí je občané v celostátních volbách

- Volební systémy ČR

- Většinový systém

- Většinový systém
  1. Dvě kola (nemusí být):
může být jen jedno pokud v prvním kole dostane více jak 50%
  2. Do druhého kola postupují dva kandidáti, s nejvíce hlasy a tam se rozhodne kdo vyhraje a kdo prohraje
- V druhém kole většinou volí méně lidí

- Systém poměrného zastoupení

- Volíme strany
- 1 strana – 5 % (potřebná procenta, aby se tam dostala)
- 2 strany – 8 % (potřebná procenta, aby se tam dostala koalice 2 stran)
- 3+ strany – 11 % (potřebná procenta, aby se tam dostala koalice 3 a více stran)
- Zajímavost: strany SPD a STAČILO byli v koalici, ale neuznávali to (podváděly)
- Strany před volbami:
  1. Sestavují volební kandidáty
  2. Kampaně
  3. Jelikož se křesla přidělují od shora tak záleží na pořadí kandidátů

- Podmínky voleb a jejich proces

- Co musím splnit, pokud chci volit:
  1. České občanství
  2. Musí mi být 18 a více let
  3. Své právnost (mentálně vnímat realitu)
- Postup a průběh voleb:
  1. Dostanu modrou obálku – v ní se nachází:
Seznam stran a papír jak na to
  2. Místo kam jít volit (je určeno předem podle trvalého bydliště) – s sebou musím mít občanský průkaz
  3. Na daném místě: pozdravím, řeknu mé jméno a příjmení, ukážu občanku → oni si mě odškrtnou ze seznamu → odejdu za plantu a vložím tam můj lístek → obálku **nezalepím** a vhodím do koše
  4. Můžu též vybrat 4 preferenční (můžu i nemusím použít)
→ zvýším tím pravděpodobnost, aby se tam dostal můj favorit
  5. Můžu použít 1–4 (**NESMÍM POUŽÍT VÍCE JAK 4 JINAK SE NEPOČÍTÁJÍ**)
- Když uděláme něco špatně např.: vhodíme dva nebo více lístků, nebo napíšeme více jak 4 preferenční hlasy tak se náš hlas nepočítá

- **Ideologie**

- Ucelený systém názorů, hodnot a idejí, který vysvětluje společenskou realitu a poskytuje základ pro politický program nebo jednání
- Např. archaismus, sociální demokracie, fašismus, nacismus, liberismus, monarchismus, ...

Téma 3 – EU

- **Evropská Unie**

- Vznikla po 2. sv. válce
- Ekonomická spolupráce (snaha o to, aby se dějiny neopakovaly (A. Hitler))
- Evropsky „superstát“
- Aktuálně 27 zemí
- Důležité datumy:
  1. 2004 – vstup ČR do EU
  2. 2013 – vstup Chorvatska do EU (zatím poslední stát co vstoupil)
  3. 2020 – odchod Británie z EU

- **Evropský parlament**

- Obsahuje:
  - 720 poslanců
  - 21 europoslanců (Danuše Nerudová)
Každá Země si je volí sama
- Vytváří se zvlášť politické skupiny

- **Evropská rada**

- Setkání **hlav států a vlád** (premiéři, prezidenti)
- Určuje **směr a priority** EU
- Nepřijímá zákony

- **rada Evropské Unie**

- tvoří ji **ministři členských států**
- **schvaluje zákony** EU společně s Evropským parlamentem

- **Evropská komise**

- Tvoří ji 27 eurokomisařů
- Jsou jmenováni Evropskou radou

- **Soudní dvůr EU**

- 27 euro-soudů
- Lucemburk – největší a nejhlavnější soudní dvůr EU
- Řeší spory mezi státy v EU

- **Evropská centrální banka**
  - Ve Frankfurtu nad Mohanem (Německo)
  - Hlídá kurz eura a jeho stabilitu
  - (U nás ČNB – česká národní banka)

- **Evropský účetní dvůr**
  - Firma, která kontroluje hospodaření EU
  - (U nás NKU – nejvyšší kontrolní úřad)

- **Eurozóna**
  - Země, které využívají jako měnu euro

- **Schengenský prostor**
  - volný pohyb osob bez hraničních kontrol mezi státy

Téma 4 – OSN

- **OSN (organizace spojených národů)**
  - Založeno 1945
  - Předchůdce OSN bylo SN (společenství národů)
  - Patří tam téměř všechny státy světa
  - Zachování míru na celém Světě
  - Charta OSN – základní právní dokument, který zakládá OSN a určuje její fungování
  - Československo bylo jedním z 51 zakládajících členů OSN

- **Valné shromáždění OSN**
  - „parlament“
  - Složitá struktura

- Rada bezpečnosti OSN

- „vláda“
- 15 členů (5 stálých a 10 nestálých)
- Stálí členové:
  1. USA
  2. Anglie
  3. Rusko
  4. Čína
  5. Francie

- Právo veta

- Nejvíce
- Tyto stálé státy mají právo veta
- Každý z nich může zamítnout rozhodnutí ostatních (když se jich **14 shodne že ano**, ale **jeden ze stálých států řekne ne** → **finální rozhodnutí = ne**)

- Bojkot

- Úplné / částečné přerušení diplomatických spoluprací

Téma 5 – NATO

- NATO

- Severoatlantická aliance
- Důsledek studené války
- 1949
- **Vojenský obranný pakt**
- Dříve Varšavská smlouva

- Členové společnosti NATO

- 32 zemí
- Nedávno tam vstoupilo Finsko a Švédsko (Švédsko až déle kvůli kauze s Koránem)
- Turecko – obrovská armáda
- Článek 5 – nejdůležitější článek v souladu s NATO
- Mark Rutte v čele
- Petr Pavel – druhý nejvýše postavený člověk v NATO
-